

OB IZTEKU MEDNARODNEGA LETA STAREJŠIH LJUDI

Živijo sami, a niso osamljeni

Bencinsko varčevanje je tudi nam skrajšalo poti. Pravo, celovito podoba o življenju starejših ljudi v naši občini bi lahko dobili le, če bi naredili pot od Viča do Dobrove in bližnjih hribov, pa nazaj na Brezovico, Podpeč, proti Igu in Krimu in v center. Takrat bi lahko spoznali jesenska leta in njihove sončne ter senčne trenutke delavskih in kmečkih upokojencev, osamelih starčkov in stark, ki so odvisni od socialne pomoči in sosedskega razumevanja ter ugodnosti, ki jih nudi bivanje v domu starejših ljudi.

Kljub temu upamo, da nam je uspelo na bližnji Brezovici najti skupinico, ki nam bo povedala, kaj vse še lahko postore in kaj doživljajo starejši ljudje ob dneh obračuna svojega življenja.

Najstarejši Brezovčanki je 89 let. Ivana Trček je to. O svojem življenju in sedanjem zapolnjevanju dnevov je dejala: »34 ali 35 let sem že upokojena. Delala sem v tobačni

tovarni. Prvo leto sem hodila peš v Ljubljano, nato pa sem se vozila s kolesom. Sedaj se najraje odločim za avtobus. V tobačni sem opravljala najrazličnejša dela. Okrog osem tisoč imam pokojnine.

Pri nas smo veliko delali, še več pa smo peli, se smejali in pogovarjali. Kljub temu, da sem teta, lahko rečem, da sem v življenju doživela veliko lepega.

Delavci in delavke, s katerimi sem preživljala delavnice v tobačni, so kar minuli. Tudi v vasi ni več mojih vrstnikov. Zato grem k sosedom, pa k Zdravkovi ženi, ki mi opere perilo. Vse ostalo naredim sama. Tudi na njivo grem rada. Po pravici povedano, nikdar mi ni dolgčas.

Nedavno me je obiskala patronažna sestra in me vprašala, če bi šla v dom. Rekla sem, da dokler bom še lahko vse naredila sama, ne bi šla v dom. Če bo slabše, bom prosila za sprejem.

Bo kava za novo leto?

Mariji Samsa je 72 let. Pokojnino je zaslužila pri Krznarju kot šivilja. Rada pohvali dolavce iz šmarskega Krzna, saj ji vsako leto pošljejo za novo leto nekaj stotakov, pa koledar in časopis. Tudi na tovarniško proslavo jo povabijo. O stiku z delavci in sosedi pa je nadaljevala: »Nikdar nisem hodila v družbo in na zabave. Že od rojstva imam izpahnen kolek in težko hodim. Z leti se je vtihotapila v moje telo tudi revma in skleroza. Tudi zobje me radi bolijo. Kljub temu sem poleti najraje na njivi. Vse pridelam sama. Bojim se snega. Veliko ga moram skidati, saj je naše dvorišče med dvema hišama.

Moram reči, da bi bilo življenje še težje, če ne bi imela toliko dobrih sosedov in drugih, ki mi pomagajo. Istencevi, Jovanovičevi, Vatovevi, Todorijevi, Bokalskovi in stanovalci v hiši – fantje iz Bosne – so mi že mnogokrat priskočili na pomoč. Lepa hvala vsem.

Ivana Trček

Na vasi je lepo

81-letni Karol Žitko je kopal hren na vrtu, žena, 80-letna Jera pa je posedala pri štedilniku v kuhinji. Vaščani so dejali, da sta primer starejših zakoncev brez otrok, ki z dobrim razumevanjem in delno sosedsko pomočjo preživljata v miru in slogi leta premišljevanja.

»Za enkrat nama kar gre, pa ne veva, koliko časa bo še šlo. Oče bolj težko hodi. Do trgovine še pride, a previdno in počasi. Mama ostaja bolj doma. Na srečo sosedje radi ponudijo prostor v avtomobilu. Tudi na srečanje starostnikov so naju odpeljali in

Karol Žitko

pripeljali nazaj. Nečaki pridejo opraviti težja dela. Drugih še ne prosiva za pomoč. Ko pa bo »mus«, bova storila tudi to. Pokojnina imava nekaj čez devet tisoč. Dobiva jo oče, ki je upokojeni železničar. Živiva skromno. Nekaj dajeva na stran, če bi do česa prišlo. Iz društva upokojencev včasih prinesejo pribojšek. Ker nisva pozabljena, je življenje na vasi res lepo.

Jera Žitko

Lovro Mrak

23. marec 1923. leta

Datum je nekoliko nepavaden. Če bo Lovro Mrak dočkal 23. marec 1983. leta, ob njegovi čilosti in delavnosti pa sploh ne dvomimo o tem, bo dopolnil 60 let dela na železnici. Trenutno je kurir v Železniški tiskarni.

»82 let je kar lepa doba. Kljub temu, da mi je oče ob I. svetovni vojni zapustil skrb za domačijo, lahko rečem, da sem v življenju dosegel več, kot sem si mislil. Zgradil sem dve hiši. Prvo, v Vnanjih Goricah sem pustil otrokom, za drugo na Brezovici pa skrbiva z ženo Marijo. Deset otrok sva imela s prvo ženo. Vsi imajo dobre poklice. Tudi zaradi izredne skrbi, ki jim jo je namenjala Marija. Pri nas se odlično razumemo. Otroci, vnuki in pravnukinja naju redno obiskujejo. Delal sem vse življenje. Ob skromnem zaslužku, a izjemnem razumevanju v družini sem ustvaril lep dom. Tudi sedaj še ne mirujem. Po delu v železničarski tiskarni postorim doma najrazličnejša opravila. Pred kratkim sva z ženo izolirala vse stene in jih obbila z lesenimi oblogami. Najbolj pa uživava v rastlinjaku in v sadovnjaku ter sploh na vrtu. Sicer, pa nas obiščite in spoznali boste, kaj je sreča.

OBISKALI SMO JU

Rad dam za otroke

Večkrat smo v Naši komuni lahko zasledili med darovalci za Mladinsko letovišče v Pacugu ime Bučar in zraven darovane vsote, ki nikakor niso samo simbolične. Zanimalo nas je, kdo sta Jože in Marija Bučar, ki jima ni vseeno, kje in kako letujejo naši otroci.

Obiskali smo ju na njunem domu, v prijetni hišici na Vrhovcih.

Obiska nismo najavili, zato je bilo preseenečenje ob njuni tako topli in iskreni dobrodošlici toliko večje.

Bučarjev Jože, ki je že dopolnil 75 let, je vojaški invalid in glava družine. Pa ne le glava v smislu, da se ga vsi bojijo in ga ubogajo, večina dela leži namreč na njegovih ramenih in v pridnih in neutrudljivih rokah. Tudi noge mu še odlično služijo in le s težavo verjame, da si je nadel že osmi križ. Kar naprej se suka po hiši in okoli nje, vrt je več kot vzorno obdelan, za ženo, ki je težji invalid, skrbi z nežnostjo in ljubeznijo.

Pa sta kar sama?

»Ne, imava dve hčerki in vnukinji. Ena hči ima namreč hišo tu zraven naše in večkrat kaj postori, pa tudi druga naju stalno obiskuje. Ena je medicinska sestra, druga pa je iz pedagoških krogov – ukvarja se s prizadetimi mladino. Prva nama veliko pomaga pri zdravju, druga lažje razume ženo, ki ima prizadet govor, tako da jo vedno ne morem razumeti.

Dela imate potem zelo veliko?

»Veste, saj tudi žena dela. Čeprav ima prizadeto desno stran, tako da zelo težko hodi in ne more uporabljati desnice, veliko kuha, nalupi tudi krompir in pripravi solato. Pa tudi za vse ostalo delo se zelo zanima, na toliko stvari misli, rada bi mi kaj povedala, pa ne uganem vedno kaj,« je hitel pripovedovati Jože in že vstal, naložil na ogenj,

pogledal k ženi v sobo in se zopet vrnil.

Kako to, da tolikokrat prispevate za Pacugu, saj vajini dohodki verjetno niso tolikšni, da ne bi vedela kam z denarjem?

»Rad dam za otroke. Tudi najini vnuki, ena je v šestem letu, druga pa že hodi v šolo, sta že letovali v Pacugu. Pred kakšnimi petnajstimi leti pa sem bil tudi sam v tem letovišču, seveda samo kot obiskovalec. Veste, denarja pa niti ne rabiva. Oba imava pokojnine, hodi pa tako nikamor, razen v zdravilišče Radenci.

Pripovedoval nam je o letošnjem letovanju, o doživljajih in o izletih v okoliške kraje, kamor pa žena kot težak invalid ni mogla,

pravzaprav ni hotela. Med pripovedovanjem zopet naglo vstane, pogleda v štedilnik, če je z ognjem vse v redu, skoči po slike iz Radenci in tiste iz leta 1927, ko je igral v tamburaškem orkestru na Viču in pel v pevskih zbiorih in še pokuka pri ženi.

»Žena se je že oblekla in bo, čeprav je zelo slaba, prišla k nama v kuhinjo.

Ko je vstopila Bučarjeva Marija, Jožeta že ni bilo več. Toda čez nekaj trenutkov se je že vrnil.

»Skočil sem pogledat, kaj je z vnučko. Veste bolna je, pa ni šla v šolo. Žena ima tolikšno skrb zanjo, pa me je poslala. Pa je vse v redu. Pri njej je namreč ostal očka.

Marija, ki je te dni praznovala svoj 64. rojstni dan, je takoj, ko je vstopila, z očmi pregledala, če je vse v redu, če je pospravljeno. Ponudila je kavo, pa se je takoj oglašil Jože, češ, da so mu žolčni kamni, zaradi katerih mora čimprej na operacijo, vzeli kavo in pivo, pa tudi nobenega drugega alkohola ne sme niti pokusiti. Pa kaj alkohol! Tudi pri hrani mora zelo paziti.

Žena mu je namignila in Jože je že vedel, kaj je hotela. Že ga ni bilo. Vrnil pa se je s košaro čudovitih rdečih jabol, ki so zrastle na njenem vrtu. Težko bi se jim bilo upreti, kar smejala so se, Jože pa tudi, saj jih je sam vzgojil in negoval. Prav nič slabše tudi niso bile hruške, čeprav je Bučarjev Jože trdil, da so dobre le za žganje in da mu tudi cepljenje ni uspelo.

»Ob slovesu še posnetek! Ker pa je bil Marijin mož v delovni obleki – zmotili smo ga namreč pri prekopavanju vrta, česar, kot je povedal, v decembru še nikoli v življenju ni delal, je moral brez prigovarjanja obleko zamenjati. O tem, da se na sliki ne bo videlo, če je obleka čista, ni hotela niti slišati. Jože pa se tudi ni nič upiral – no ja, malce se je že, pa vendarle je ubogal.

Pred fotoaparatom jo je ponosno objel in ni ga bilo treba spraševati, če se še vedno razumeta tako kot nekdanj.

NINA ČOŽ

UPOKOJENCI

Program izletov za leto 1983

Končuje se leto 1982 in obeležili ga bomo z našim izletom in silvestrovanjem v Moravčah. Za vse izlete je bilo letos veliko zanimanja. Imeli smo vedno polna dva avtobusa. Upam, da ste bili vsi zadovoljni, saj smo videli veliko lepega v naši lepi deželi. Tudi v letu 1983 se bom potrudila, da vas bom popeljala in razkazala še veliko lepih krajev.

11. februar

Pustovanje – podrobnosti naknadno

12. marec

8. marec – podrobnosti naknadno

16. april

Kočevje–Delnice (Nacionalni park Risanek)

Reka (Trsat)–Opatija–Ljubljana

14. maj

Sežana (Vinska klet)–Kobje glava, Opatje selo–Ljubljana

11. junij

Šoštenj–Črna dolina Topla–Ravne–Ljubljana

9. julij

Mirna (Dana)–Sevnica (gora Lisce)–Zidani most–Ljubljana

23. julij

Vrhnika–Zaplana

6. avgust

Ilirska Bistrica–Snežnik–Ljubljana

5. september

Radenci–Murska Sobota–Moravci–Ljubljana

8. oktober

Šmarješke toplice

12. oktober

Na kolone

26. december

Silvestrovanje

Iz tehničnih razlogov si pridružujemo pravi program izletov spremeniti. Prijave za izlet z vplačilom stroškov izleta morajo biti oddane 15 dni pred izletom.

Vabimo vas in vam želimo prijetno potovanje. Našim izletnikom želimo v letu 1983 zdravja in zadovoljstva.

Referent za izlete

Čita Primar

Društvo upokojencev

Ljubljana Vič–Rudnik